

Kalaallisut allattariarsorluni soraarummeerneq 2019

GUX

Kalaallisut A

Ilitsoqqussaralugu

Ataasingorneq maajip 27-at 2019

Nal. 09.00 - 15.00

2019-imi upernaakkut
Ilinniarnertuunngorniarfimmi soraarummeerneq

IKIN juni 2019

Imarisaa

Siulequt.....	3
Nuna tamakkerlugu angusat	5
Karakterit.....	5
Ukiut ingerlanerini angusat	5
Allatat agguataarneri (%-nngorlugit)	6
Maluginiakkat	7
Naggasiut.....	8

Siulequt

Maajip 27-anni Ilinniarnertuunngorniarfinni kalaallisut allattariarsorluni soraarummeertoqarpoq.

Matumani soraarummeernermi angusat saqqummiunneqalerput.

Censorinut qujavunga, kajumissuseqarlutik aalajaallutillu piumaffigineqarnerminnik naammassinninnerannut. Nuna tamakkerlugu ilitsoqqussaralugu kalaallisut oqaasillit 244-t allattariarsornermi soraarummeerput.

Eva Møller Thomassen

Kalaallisut atuartitsinermi siunnersorti

Soraarummeerutit

Mappersakkap imai:

1.Kakiortittarnerit pitsaannequtaat Peter Brix Adersen. AG sap.ak. 45. 7. Nov. 2018

2.Eqqumiitsuliortoq. Umiarsuup tikinngilaattaani. Hans A. Lynge. Atuakkiorfik, 1982

3. Ussassaarut. Tele Post, 2018.

*Mappersakkami uani najoqqutat atorneqartut, kulturikkut amerlanerussuteqarnermut, ikinnerussuteqarnermut, assigiinngiiaarnermut tamatiguussuseqarnermullu tunngasunik imaqarput, ataatsimut qulequtsissagaanni qulequtarissagaluarpaat: **Immikkuullarissuseqarneq.***

Qulequttat ilaat ataaseq allaaserissavat.

1. Qulequtaa: **Kakiortittarneq**

Najoqqutami allattup kakiortittarneq pillugu tunngavilersuinermit sunniiniarnera misissoruk.

Ukiut ingerlaneranni naleqartitat allanngorartarneri isumaliutersuutigikkit.

2. Qulequtaa: **Eqqumiitsuliortoq**

Atuakkiortoq inuiaqatigiinni pissutsinik quianartunngortitsilluni isornartorsiuvoq.

Najoqqutaaq misissoruk, misissuininni atuakkiortup inuttanik pissusilersortitsinera isiginiassavat.

Inuit immikkuullarissut inuiaqatigiinni isiginiarneqartarnerat eqqarsaatersuutigiuk.

3. Qulequtaa: **Ussassaarut**

Najoqqutaaq misissoqqissaaruk.

Najoqqutaaq 1-imut naleqqiuguk.

Nuna tamakkerlugu angusat

Nuna tamakkerlugu kalaallisut ilitsoqqussaralugu oqaasilinni 244-it allattariarsorlutik soraarummeerput.

Ukioq manna angusaq agguaqatigiissillugu tassaavoq 4,8.

Ukiup siuliani angusaq 5,2-voq. Taamaalilluni ukioq manna angusat ataatsimut isigalugit appariaateqarsimapput.

Karakterit

Karakterit nuna tamakkerlugu imaapput:

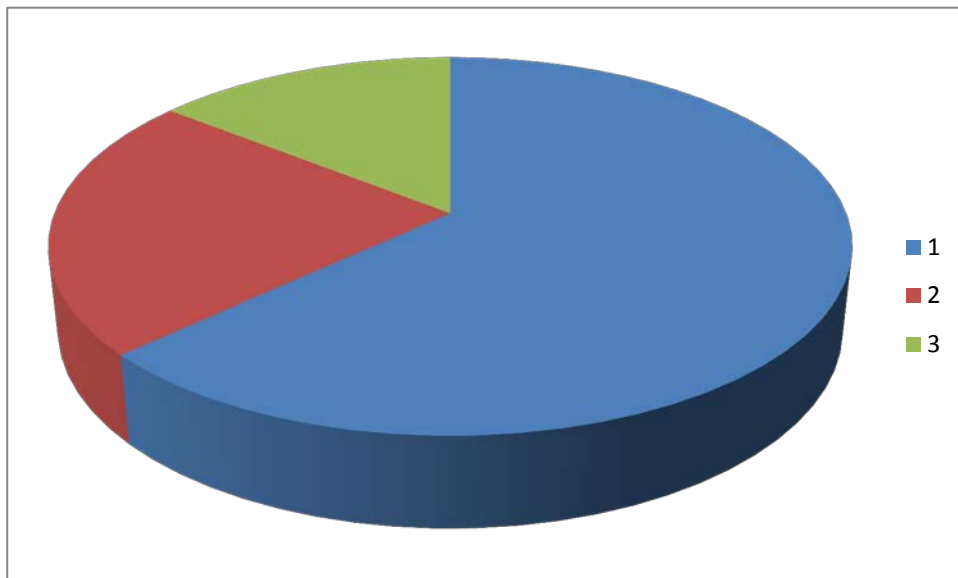
Karakterit	Amerlassusaat
12	7
10	20
7	70
4	80
2	36
0	31
-3	0

Karakterit annerpaaq 12, ilinniarnertuunngorniartunit 244-usunit 7-init anguneqarpoq. Amerlanerpaappullu karakterimik 4-mik angusaqartut, tassa 80-it taama angusaqarmata. 31-it angusinngitsoorput!

Ukiut ingerlanerini angusat

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
5,0	5,8	4,7	5,2	5,7	5,2	5,1	5,2	4,8

Allatat agguataarneri (%-nngorlugit)

1: Kakiortittarneq aqquaqatigiissillugu 4,5-mik karakterinnaffiuvog

2: Eqqumiitsuliortoq aqquaqatigiissillugu 4,7-mik karakterinnaffiuvog

3: Ussassaarut aqquaqatigiissillugu 5,8-mik karakterinnaffiuvog.

Toqqarneqarsimasut nikingaqaat. Affaasa sinnerlugit Najoqqutaq 1 *”Kakiortittarneq”* toqqarsimavaat. Najoqqutaq isumaliutersuutaavoq isummanik sakkortusinnaasunik imaqartoq. Imaassinnaavoq soraarummeertut ilisarsiffigilluarlugu toqqarsimagaat. Najoqqutat sinneri amerlagisassaanngitsunit toqqarneqarsimapput. Karakteritigut toqqarneqarnerpaaq *”Kakiortittarneq”* appasinnerpaamik karakterinnaffiuvog. Amerlanertigut suliassartavik *”allattup kakiortittarneq pillugu tunngavilersuinermigut sunniiniarnera misissoruk”* sularinngitsoorsimavaat. Arlaqartut najoqqutap nutaarsiassaanera tappiffigigaluarlugu suliassartamik paasinnissimannginnertik kukkussutigivaat. Amerlasuut nutaarsiassatut naatsorsuutit kiisalu nutaarsiassalerinermi pingaarnersioriaaseq misissuinerminni sakkussamittut atorsimavaat, naak tunngavilersuinermik misissueqqissaarneq isiginiartussaagaluarlugu. Najoqqutat aappaat *”Eqqumiitsuliortoq”* takorluukkiasoq toqqarneqarnerit aappaat, agguaqatigiissitsinikkullu karakteri *”qeqqaniittoq”* pissarsissutigalugu. Takorluukkianik misissueqqissaarneq *”qangatoortoq”* atorlugu najoqqutaq passuttariaqartoq ataatsimut

isiginnilluni ajunngitsumik suliarineqarsimasutut taasariaqarpoq, ilaatigulli uggornartuuvoq misissueqqissaarnermi najoqqutamut pituttorsimasutut illuni imminut ataqatigiinngitsumik allattoqaalussimanera, allaat qulequtaaralersuilluni, soorlu: Misissoqqissaarnera, avatangiisit, oqaluttuartoq, inuttat, sumiiffik, piffissaq, sammisaq, oqariartuut, naleqqiussineq il il.” Taamatut allariaaseqartoqarpat erngertumik ilitersuuttariaqarput ataqatigiisumik allattoqassammat, sukuiaanermi najoqqutassat najoqqutassaannaapput, taakkulu tunuliaqutigiinnarlugit allattoqassaaq.

Suliakkiutit pingajuat *“Ussasaarut”* amerlagisassaannngitsunit toqqarneqarsimavoq. Taannaavorli karakteritigut agguaqatigiissitsinermi angusarissaarfiunerpaasoq. Toqqarneqarpiannnginneranut patsisaasimasinnaavoq najoqqutap oqaasertarpassuaqannginnera. Immaqa suli *“nangiarineqalaarsimavoq”* oqaasertarpassuaqanngitsumik najoqqutaqarluni allaaserinninneq.

Maluginiakkat

Misissueqqissaarutinut aalajangersimasunut pituttorujussuarluni malinneqqissaarlunilu allanneq takussaavallaaleraluttuinnartooq maluginiarnarpoq. Taamaaliornikkummi atuartut nammineersinnaassusaat aanngangajalluinnartutut ittarpoq. Ingammillu uggornartuutinneqarpoq isumaliutersuummut amerlasuut nutaarsiassatut naatsorsuutit sukuiaatit atorneqarsimani, tassuunakkummi suliassap qitivia, tassalu allaaserinnittup sunniiniarnermini tunngavilersuutai misissorneqaqqusut amerlasuunit tikinneqanngitsoormata. Kiisalu tamatigut suliakkiutit arlariissunik suliakkiutitaqartarmata tamaasa suliarineqartarnissaat eqqaasitsissutigerusunnarpoq. Allalluni aallartinnginnermi suliakkiutit paasilluaqqaarnissaat tamakkerlugillu suliarinissaat kaammaatuutiguarneqaqqunarpoq.

Maluginiakkat ilagaat soraarummeertut amerlasuut studieprojektitut ilusilimmik allassimanerat: allaaserisaq saqqalerlugu, imarisaa allattorsimaffilerlugu, najoqqutat allattorsimaffilerlugu qulequtaaralersorlugulu. Erseqqissaatigerusunnarpoq allattariarsorluni soraarummeerneq studieprojektilu assigiinngimmata. Allattariarsorluni soraarummeerneq ataasiinnarmik qulequtaqartussaavoq, taannalu amerlanertigut aalajangeriigaasarpoq.

Kiisalu maluginiakkat ilagaat sumiorpaluutit atuinnaarlugit allattarneq assorujussuaq nalinginnaalersimasooq. Pisortatigoortumimmi allannermi *“Rigsgrønlandsk”*-ip atorneqarnissaa

piumasaqaataavoq, tamannalu aamma soraarummeerutini atuuppoq. Taamaammat atuartitsinnermi atuartut Qeqqamiut oqaasiisut allattarnissaat ilitsersuussutigisariaqarpoq. Allaaserinninnermi kissaatiginarportaaq allaaserinneriaaseq aallaqqaasiuteqarluni, qeqqaqarlunilu naggasiuteqartarnissaa. Maluginiarnarpoq amerlasuut naggasiumminni imminnut nalilertartut: ~~“Isumaqarpunga suliaasaq pitsaasumik akillugu”~~.

Sumiiffiit ilaanni kukkuneqanngitsumik oqaaseqatigiiliorsinnaaneq minnerunngitsumillu kukkuneqanngitsumik allassinnaaneq assut ajornartorsiutaanera erseqqippoq. Tamanna naammaginangilaq. Ikiuutaasinnaasut tamaasa eqqumaffigitinnissaat , assersuutigalugu “Kukkunიაat” kaammattuutiginarpoq.

Naggasiut

Ukioq manna kalaallisut ilitsoqqussaralugu allattariarsorluni soraarummeernermi agguaqatigiissillugu angusaq tassaavoq 4,8 siornamut 5,2-usumut naleqqiullugu appariaateqatsiarsimalluni.

Soraarummeertunit 244-usunit 31-it angusinngitsoorput. Arfineq marluk karakterimik anginerpaamik 12-mik karaktereqarput!